

Waarom Eduard Bomhoff de voorkeur geeft aan een partij waarbij ‘eerst verdienen, dan pas uitgeven’ voorop staat

Posted on 21 oktober 2023 by Eduard Bomhoff

Wim Suyker (ex-Centraal Planbureau, CPB) heeft alvast het verkiezingsprogramma van BBB [doorgerekend](#) met de CPB-methode (BBB had er van afgezien om het programma officieel in te dienen bij het CPB). Hij wil nog andere programma's doorrekenen voordat zijn CPB op 8 november komt met cijfers voor alle partijen die wél daarom hebben gevraagd.

De conclusie van Suyker: 'Het programma van BBB vergroot het financieringstekort tot 4,5 procent van de economie.' Mooie ammunitie voor de tegenstanders van Caroline van der Plas. Maar Suyker geeft een fout en vals beeld. In feite is BBB meer solide dan NSC, VVD, GL-PvdA, D66 en CDA.

De CPB-methode

Suyker en zijn collega's bij het CPB werken als volgt: ze tellen alle extra uitgaven van de plannen op (5 miljard bij BBB) en plussen eventuele lagere belastingen (2 miljard bij BBB voor het afschaffen van de BTW op groente en fruit). Het gat in de begroting wordt dan 7 miljard dieper. Opgeteld bij de kabinetsplannen met een gat van 39 miljard resulteert een tekort op de begroting van 46 miljard.

Dan kijken ze bij het CPB met de natte vinger naar de effecten op de economische groei en de inflatie. Met het BBB-programma gaat de groei iets omhoog door de extra uitgaven van de overheid, en omdat de koopkracht stijgt door goedkopere boodschappen. De algemene inflatie stijgt dan ook nog iets meer door al die extra bestedingen, en dat haalt de winst voor het inflatiecijfer van de goedkopere groente en fruit weer ongeveer weg. Bij elkaar veranderen groei en inflatie volgens de CPB-methode met dit alles nauwelijks bij BBB, en blijft het tekort dus ongeveer 46 miljard, dat is 4,5 procent van de economie en daarmee hoger dan de Europese richtlijn van 3 procent.

Voor GL-PvdA en D66 is het makkelijk om te mikken op een lager tekort, want die hebben er geen probleem mee om de belastingen op gas en elektriciteit nog verder op te schroeven (dan leren we om zuinig te zijn en korter te douchen), de benzine op 2,50 euro te houden (dan gaan we minder autorijden) en rekeningrijden in te voeren (niet om daarmee meer wegen te financieren, maar om de overheidskas te vullen).

Allemaal behulpzaam om het begrotingstekort binnen de richtlijn van 3 procent te houden, maar *never mind* de mogelijke schade aan de economie. Of VVD en CDA voldoende afstand kunnen nemen van alle hogere belastingen van Rutte-4 is onwaarschijnlijk. En NSC lijkt ook te aarzelen om direct veel te bezuinigen op de bestaande klimaatplannen.

Focus op aanbodkant van de economie

Hier wreekt zich dat het CPB zo sterk is gefocust op uitgaven en inkomsten van de overheid, en alleen met de natte vinger inschat of er grote gevolgen zijn voor de economie. In deze CPB-berekeningen hebben alle werkende Nederlanders immers een gemiddeld loon voor een gemiddelde baan. Geen enkel detail over de

arbeidsmarkt. Wat BBB bij voorbeeld voorstelt om te vereenvoudigen aan de toeslagen en de inkomstenbelasting kan goed of slecht zijn voor de arbeidsmarkt en voor de ongelijkheid tussen inkomens, maar het CPB kijkt alleen naar mogelijke gevolgen voor het financieringstekort.

Er is een betere manier om het programma van BBB te vergelijken met dat van andere partijen, en dat is door ook te focussen op de 'aanbodkant' van de economie. Is een politieke partij behulpzaam voor bedrijven en zelfstandigen, zodat die beter hun werk kunnen doen? BBB schrijft: 'Onze concurrentiekracht holt achteruit. Vaak door extra Nederlandse regelgeving en hoge lasten.... In de hele overheid moet doordringen dat het geld dat uitgegeven wordt, eerst ook verdiend moet worden.' Dat is geruststellend. Want er is inderdaad al schade zichtbaar aan onze economie. Misschien hebben GL-PvdA en D66 dat niet op het netvlies met al hun focus op de 'energietransitie'. Dus straks maar eens kijken of de term 'concurrentiekracht' ook voorkomt bij GL-PvdA en D66!

Een paar voorbeelden van sectoren waar krimp al heeft ingezet:

1. De binnenvaart geeft werk aan 19.000 schippers, maar daar dreigt dat alle oudere schepen uit de vaart moeten, omdat ze niet voldoen aan nieuw opgestelde milieu-eisen. BBB wil die omschakeling re-organiseren zodat de schepen niet op de schroothoop hoeven.
2. De chemische industrie is nu nog de vierde van Europa in omvang en heeft in Nederland 45.000 werknemers. Analisten schrijven dat de Nederlandse chemie er slechter voorstaat dan die in Duitsland, omdat onze energiekosten zo extreem zijn. Chemie heeft belangrijke netwerkeffecten met andere bedrijfstakken, bijvoorbeeld de meubelindustrie (meer dan 30.000 werknemers).
3. En natuurlijk de agrarische sector waar vooral de veehouders (16 miljard omzet) het zwaar te verduren hebben. BBB beëindigt de stikstof-craziness en geeft weer respect en perspectief aan onze boeren.

Denk even aan een extreem somber scenario. Nederlandse specialisaties verdwijnen, zoals de binnenvaart (nu nog evenveel Nederlandse schippers in Europa als alle andere landen tesamen), FrieslandCampina (over de hele wereld leverancier van veilige zuivel en babyvoeding) en de universiteit in Wageningen (nu

nummer 1 op de ranglijsten). Dan zegt de rekenmethode van het CPB: zolang er maar genoeg banen blijven voor jonge mensen als pizzabezorger, horecamedewerker en callcenter-telefonist, blijft de economie overeind.

Zo'n vaart zal het niet lopen. Maar krimp in de scheepvaart, de chemie, de meubelindustrie en de veeteelt is nu al zichtbaar in de cijfers. Mijn stem gaat daarom op 22 november naar een partij die 'eerst verdienen, dan uitgeven' hoog heeft, vooral ook om de volgende generatie Nederlanders een zo ruim mogelijk scala van carrières te bieden van opleiding en werk. Ook al is het financieringstekort bij GL-PvdA iets kleiner dan bij BBB, dwangmaatregelen voor warmtepompen en duurdere benzine, gas en elektriciteit gaan steeds meer schade doen aan de productiekant van de economie.

Normale prijzen voor energie

Bij het CPB krijgen GL-PvdA en vast ook VVD, D66 en CDA op 8 november een pluim vanwege het beheerste financieringstekort; in werkelijkheid zetten zulke partijen de gezonde toekomst van de economie op het spel. Dan liever een partij als BBB met een fractioneel hoger tekort, maar normale prijzen voor elektriciteit, gas en benzine en een scherp oog voor 'eerst verdienen – dan uitgeven'.

Eduard Bomhoff is oud-hoogleraar economie aan de EUR, Nyenrode en Monash University. In 2002 was hij vicepremier in het eerste kabinet-Balkenende.

*Het zijn de donateurs die Wynia's Week mogelijk maken. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [**HIER**](#). Hartelijk dank!*